

PRIMORSKI LIST.

Podučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski list“

izhaja vsaki prvi in tretji četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gold., za pol leta 50 nvč. — Posamezne številke dobivajo se pri upravnistvu.

Uredništvo in upravnistvo

mu je v Gorici, Travnik št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Cena za oglase po pogodbi.

Vabilo na naročbo.

„Primorski list“ bo izhajal prihodnje leto:

1. Trikrat na mesec.
2. Oblika listu bo nekoliko večja.
3. Papir bo boljši.
4. Imel bo lepo glavo.
5. Prinese tudi nekaj slik.

Vendar ostane „Primorskemu listu“ tudi v prihodnje

cena za celo leto eden goldinar in
cena za pol leta petdeset novcev.

Prosimo, da se nam ta svota — ki je vže tako majhna — pošlje hitro, ko se kdo za naročnika nazna. Stare gg. naročnike prosimo, da nam zvesti ostanejo in kmalu naročnino za leto 1895 dopošljejo. Mi moramo v tiskarni vsak list proti plačevati. A mi sami zakladov nimamo. Torej z združenimi močmi!

Prošnja do častite duhovščine in svetnih domoljubov.

Vstanovili bi bili tednik. Od premnogih strani se nas je nagovarjalo. Ako bi bili to storili, bi bili morali naročnino zastran koleka povišati na najmanje 2 gold. 60 novcev. Tedaj pa bi „Primorski list“ bil šel izmej ljudstva, kateremu pa je ravno v prvi vrsti namenjen. Naše vbožno ljudstvo plača le težko za kak list več kakor eden forint. Sklenili smo toraj izdajati list le trikrat na mesec, da bo imelo ljudstvo več poduka, a ob jednem da cena ostane nizka. „Primorski list“ ostane tako tudi v prihodnje lahko mej ljudstvom.

Če tudi so vsi sotrudniki „Primorskega lista“ od prvega do zadnjega obljubili — zastonj, brezplačno sodelovati, vender bomo tak list — kakor vsak razvidi — komaj mogli izdajati brez denarne zgube, ako častita duhovščina in posvetno naše razumništvo nam ne pride na pomoč.

Iz tega vzroka prosimo častito duhovščino in posvetno slovensko razumništvo, da nam za svoj izvod pošlje, kaj več naročnine nego eden sam goldinar. Sicer nam bo trda pela. Upamo in se nadjamo . . .

Svoje somišljenike po deželi prosimo prav srčno tudi duševne podpore: dopisovanja. Žal, da katoličani še vedno ne cenijo zadosti časopisja. Najljubši bi nam bili kratki gospodarski spisi, poročila, novice, zgodovinske anekdote, itd.

Tretja prošnja, katero imamo do častite duhovščine in posvetnega razumništva je: pridobivati „Primorskemu listu“ navih naročnikov. Lepo število naših naročnikov priča, da so se vže do sedaj zelo v tem

oziro žrtvovali — zato smo prepričani da se bodo tudi v bodoče.

Vodilna zvezda „Primorskemu listu“ ostane tudi v prihodnje ista: *Sklepi prvega slovenskega katoliškega shoda.*

Vredništvo „Primorskega lista“.

Shod liberalcev v Ljubljani.

(Dne 29. Novembra 1894).

Kranjski liberalci vže davno čutijo, da je njih moč pri kraju. Pred ljudstvo se vže pet let ne upajo stopiti, in dela ni videti iz njih okornih rok. Za to so pa sklicali zaupne može iz vseh slovenskih dežel, da bi svoje moči ojačili. Toda Štajerci so ostali doma, zaupni možje iz Trsta in Istre so jim pa na shodu samem odrekli zaupanje. Glavni namen shodu je bil izreči prokletstvo katoliški stranki, poglasiti naš program za poguben in nenaroden in organizavoti eno sveto občno narodno stranko, izven koje ni slovenstva in ni narodnega čuta. Vede torej, dragi Slovenci, da ako hočete še veljati za Slovence in rodoljube, morate se oglašiti pri posebnem odboru v Ljubljani, da Vas vpišejo v „narodno stranko“, sicer ste in ostanete brezdomovinci.

Shod je popisal edino le „Slovenski Narod“, ker našim listom se ni dovolilo k zborovanju. Sešlo se je večinoma iz Ljubljane in Kranjskega menda čez 400 advokatov, notarjev, koncipijentov itd. Tudi petorica duhovnikov se je vdeležila shoda, kakor dr. Gregorčič, Koblar, Grča, bivša duhovnika M. Mandič in Jakič iz Trsta.

Pomen in namen shodu je pojasnil najprej stari L. Svetec s tako žaljivimi besedami, da je dosti in odveč, ako je le ponatisnemo. Rekel je:

„Program katoliškega shoda se je sprevrgel v politični program. Izdalo se je geslo: Škofje naj bodo naši politični voditelji. Kristus je strogo ločil, kar je božje in kar je posvetno in jasno rekel: Moje kraljestvo ni od tega sveta. Geslo katoliškega shoda ni novo. Že v sredjem veku se je tako govorilo in vsled tedanje papeževe prevlade so nastale krvave vojne in zavladala je silna popačenost, iz katere se je rodila reformacija.

Poglejmo v novejšo zgodovino. Pri volitvi na Notranjskem se je strast pokazala. Drugo leto bodo na Kranjskem spet volitve. Kar se je godilo na Notranjskem, se bo razširilo čez vso deželo. Pri tem podivja (!!) duhovščina in ljudstvo in nastala bo popačenost kakor v srednjem veku

. Nemci imajo opraviti z židovsko-nemškimi liberalci. Te je znašel (!!) dr. Mahnič v svoji domišljiji“

Očitno je, da je g. L. Svetec nekoliko opešal na umu in mu torej ne štejemo v zlo take kolobocije misli in nezmisli. Pritrjevali so mu burno. Dr. Gregorčič je rekel, da na Goriškem smo vsi narodni, da program katoliškega shoda ne izključuje narodnostnega vprašanja in po vsebini bi program ne mogel podpirati narodne brezbriznosti, a posamičniki ga tako umevajo in izvršujejo. (Torej — ?)

Ravno tako je zatrjeval, da glede šole ni bistvene razlike med resolucijami kat. shoda in resolucijo slovenskih poslancev l. 1890. (Torej — ?)

Nadalje je gospod dr. Gregorčič vtemeljeval načelo, da si moramo iskati zaveznikov samo med tistimi poslanci, ki priznavajo ne samo naš narodni, ampak tudi naš verski program. . . . V narodnem oziru nas drugi (Slovani) podpirajo in z njimi smo v prijateljskem odnošaji, a dokler ne priznajo verskega našega programa, se z njimi ne moremo družiti. Soglasje programa je pogoj za združenje.

Proti temu načelu so prav rezko govorili: Jakič, Hribar in tudi Ferjančič, ko je zatrjeval svojih tovarišev zvezo z Mladočehi.

Posledica debate je bila, da so gg. Mandič, dr. Gregorin, Podgornik, Jakič in drugi možje iz Trsta in Istre izjavili, da sklepi tega shoda zaupnih mož njih ne vežejo. Ta izjava, pravi „Narod“, je obudila senzacijo. Tržaški gospodje so namreč zahtevali, naj se shod izreče „za politično vzajemnost z avstro-ogerskimi Slovani“ in da je „slovenskim državnim poslancem iskati mesta le v krogu slovanskih opozicijskih poslancev“.

Resolucija (VI.) naperjena proti katoliškemu shodu in č. kranjski duhovščini se je sprejela nekoliko spremenjena in se glasi:

„Konstatuje in obžaluje se, da se je deloma (!) osobito na Kranjskem zapu-til slovenski narodni program, a vstvaril drug program, v katerem se slovenska narodnost ne nahaja kot smoter in kateri (program) daje potuho popustljivosti in brezbriznosti v narodnih vprašanjih“.

O verski šoli so modro rekli:

„Ljudska šola še vedno ni vrejena na podlagi verskega izpovedanja“.

Kaj pa gimnazije in učiteljsišča ?!

Krščansko socijalno gibanje se z veseljem pozdravlja, a to samo „na zboljšanje gospodarskih razmer“.

Pri razpravi o koaliciji so se Krsnik in tovariši odločno izrekli proti resolucijam.

Zaupni možje so izbrali za večne čase tudi nekaj stalni odbor „narodne stranke“. Ime novi stranki je namreč: „narodna stranka“ ne več „narodno-napredna“ ko do zdaj. Rep so torej izgubili.

Početnih resolucij ne bomo navajali, ker so itak v njih le take reči, kakršne beremo vsaki dan v političnih listih. Pač pa hočemo izreči prav odkrito svojo sodbo o celim shodu:

1. Kar se tiče sv. katoliške vere je program zaupnih mož: *verski indiferentizem*, kateri bi gospodje radi prekrili z lepo besedo. Svetujemo, naj s tem programom ne stopajo pred ljudstvo.

2. Kar se tiče narodnosti, je program zaupnih mož: „kranjski“. Od narodne stranke, ki psuje č. duhovščino za brezdodomovinsko, ki očita nam, da nimamo srca za narod i. t. d., bi bili pričakovali vsaj toliko slovanskega prepričanja, kolikor ga je imel Prešeren pred šestdesetimi leti; pričakovali bi bili resolucije o enotnem slovenskem jeziku, o jugoslovanski ideji, o kulturnem edinstvu Slovanov, o sprijaznjenju Avstrije z Rusijo i. t. d.

Mesto tega so postavili v resolucije najnavadnejše zahteve, o katerih ni pri nas nobenega prepira več, za katere se je borila v prvi vrsti č. duhovščina predno

je dr. Tavčar hlače nosil; sprejeli so tak naroden program, kateri jim lahko vsaka tretjerednica podpiše. S kako pravico je smela torej narodna stranka vže dvajset let v listih in zadnjič 29. nov. t. l. tudi na shodu očitati nam, da smo zapustili slovenski program? in to po izjavi dr. Gregorčiča, da naš program ne izključuje narodnosti? Kot katoličani torej in kot Slovani zaznamujemo program zaupnih mož v njega celoti za novo breznačelno zmašilo, ki bo služilo pri volitvah v deželni zbor kranjski in se potem pozabi.

Dunajski katoliški shod — kaj ni bil?

Dne 12 in 13. novembra se je vršil prav sijajno dolenje-avstrijski katoliški shod, kateri so sklicali krščanski socijalisti. Neprijatelji shoda in tudi nekateri prijatelji so prorokovali, da ta shod bo svoboden, *od škofov neodvisen*, odločen, in da proglasi nov program svobodnih krščanskih socijalistov. V tem zmislu so tudi pri nas nekateri pozdravljali ta shod. Iz Gorice n. pr. so malo ne vsa narodna društva telegrafično pozdravila shod, in še celo „Slovenski Narod“ je pozabil, da je pred tremi leti vdrihal po dunajskih krščanskih socijalistih, pa je hotel pokazati neko vzajemnost z dunajskim shodom. Naši narodno napredni bratje (zdaj ue več napredni) so hoteli s tem breniti svoje rojake in pokazati, da so tudi oni „pravi katoličani“, a ne sluge škofov, ki so jim „vladne kreature“.

Ali se je to njih upanje vresničilo? Prav nič. Shod se je vršil v popolnem soglasju s škofi in je to tudi povdarjal. Sklenilo se je skoraj isto ko v Ljubljani, samo, da v Ljubljani sta bila le dva škofa navzoča, na Dunaju pa pet, med njimi kardinal *Gruscha* in papežev nuncij *Agliardi*. Kardinal in metropolit *Gruscha* je zborovalce pohvalil, priporočal jim je edinost in ljubezen, ter je ob koncu podelil vsem navzočim papežev blagoslov. — Ker so liberalci proglašali dr. Luegerja za demagoga in za nasprotnika škofov, je prevzvišeni kardinal ravno z dr. Luegerjem prav prijazno in zaupno govoril vprčo zborovalcev, ki so se tega sporazumljenja srčno veselili.

Kaj bi bilo, da bi bil shod kakorkoli nasprotoval škofom? Ostal bi bil brez blagoslova papeževyega, rodil bi bil mnogo škode in pohujšanja, a nič koristi. Katoliški shod brez namestnikov Kristusovih je množica brez voditeljev, čreda brez pastirja.

Slovenci! Dobro si zapomnimo, da ni krščanstva brez cerkve in ni cerkve brez škofov. V katoliški cerkvi je mogoče, da je ljudstvo bolj goreče, bolj delavno in sveto ko škofje, ali oblast in voditeljstvo vstane v rokah pastirjev, katero je sv. Duh postavil. To je temelj, na kateri se zidajo večne stavbe.

Skrajno sovraštvo laških liberalcev do katoliških Slovencev.

Kakor vže na drugem mestu poročamo, imel je biti v cerkvi sv. Antona v Trstu misijon v slovenskem jeziku Liberalno-židovski laški zastop tržaški je proti temu protestoval. Ta sklep je poulično tržasko druhal tako nahujskal, da bi bili gotovo poskušali v cerkvi nered, ako bi se misijon začel.

C. kr. namestništvo, ki ima vender moč v rokah in more nered vdušiti, kakor jih je vlada v Pragi

— je mislilo, da prav stori, ako na preč. škofa vpliva, da slovenski misijon prepove. Preč. škof je komaj mogel drugače storiti, ako tisti, ki so poklicani in imajo meč in materijalno silo v rokah, niso mogli poročstva dati za mir.

Italijan-ski liberalno-židovski listi zmagonosno poročajo o tej novi zmagi proti nam zaničevanim „šklavom“. „L'Indipendente“ ysklika ves iz sebe: „In potem govorijo, da kričanje nič ne pomaga!“ Slednjič pozivlja ta list svoje somišljenike naj z jednako odločnostjo nadaljujejo boj proti prečastitemu škofjskemu ordinarijatu.

Italijanski katoliški listi o vsi stvari — molčijo. Iz tega mi sicer ne sklepamo, da so istega prepričanja kakor laški njih liberalni bratje, pač pa, da se dajo pregrdo vstrahovati. Na tak način seveda se izognejo „polemiki“ in ostanejo „dobri patrijoti“ — ali pa zadostijo *dolžnostim* katoliškega časnikarja dvomimo.

Slovenskega misijona toraj ne bo — ker ga noče iredentovska poulična druhal! V katakombe treba, da idejo Tižaški Slovenci!

„Ne — Tako piše „Slovenec 3. dec. t. l. — *Nr. katoliški Slovenci nočemo iti v katakombe koncem 19. veka*, ko se povsod drugod na razvalinah preživelega brezverskega liberalizma vzbujajo novo krščansko mišljenje in življenje. Mi hočemo svobodo za vsacega, svobodo tudi za katoliško cerkev.

Zato z vso odločnostjo protestujemo proti temu vmešavanju tržaškega mestnega zastopa v strogo cerkvene stvari. Sklicujemo se na temeljne ustavne zakone, kateri vsaki veri zagotavljajo svobodno izvrševanje bogoslužbenih opravil.

Pozivljamo vlado, ki ima čuvati, da se povsod varujejo in branijo pravice vsakterega, da v tem oziru stori svojo dolžnost.

Nadejamo se, da bo cerkvena oblast v Trstu preden se končno umakne tej sili, yso stvar neposredno sporočila osrednji vladi na Dunaj, upamo tudi, da bodo slovenski državni poslanci tudi v tem pogledu vse storili, kar treba za varstvo pravic katoliške cerkve in slovenskega naroda v Trstu.

Ako bi se pa vkljub temu ne omogočilo obhajanja misijona v Trstu, tedaj pa izjavljamo, da bi bili vsi Slovenci prisiljeni v najstrožjo opozicijo proti sedanjji vladi, ker bi ta dogodek prejasno pričal, da mi kot katoličani in Slovenci nimamo nobenih pravic, marveč da smo nedolžna raja, po kateri laška iredentovska druhal samovoljno bije in le nadvladuje. Tega pa ne moremo in nečemo trpeti. V katakombe katoličani Slovenci, vedno zvesti svojemu vladarju, ne gremo mareč zahtevo, da ostane naš, ker je našega in pripravljeni smo v ta namen porabiti vsa, tudi najskrajnejša zakonita sredstva, da branimo svoje pravice proti vsakomur.

Recimo, da bi se kaj takega primerilo Italijanom na Tirolskem ali Nemcem na Kranjskem ali Stajarskem! *Vs Izrael bi bil po koncu, vsi časniki bi pisali unišmo proti taki naredbi.* In prav bi imeli in ne vpili bi brez uspeha. Upamo, da bodo tudi te naše besede našle soglasen odmev pri slovenskem časopisju, in da se oglasi vse, kar je katoliškega in slovenskega mej nami v skupen klic in soglasno zahtevo: Katoliškim Slovincem v Trstu nazaj njih pravice! — Ne, v katakombe ne pojdemo tako z lepa!

Ceciljansko društvo.

Ceciljansko društvo za goriško nadškofijo imelo je v dan sv. Cecilije 22. t. m. društveni shod, kateri je bil prav dobro obiskan. Ob 9½ imel je v semeniški kapeli preč. monsignor dr. I. Gabrijelčič sv. mašo, pri kateri so peli gospodje bogoslovci prav točno in lepo. Sv. maše se je vdeležil prevzvišeni nadškof, mnogo duhovnikov in drugih prijateljev lepega petja. Po sv. maši bilo je zborovanje v obednici osrednjega semenišča. Vleč. g. predsednik Jos. Bajec pozdravil je društvenike, ter izrazil svoje veselje še zato, da so se tudi italijanski duhovniki vdeležili shoda v obilnem številu; izrazil je tudi željo naj se prebudi cerkv. petje tudi v naši Furlaniji.

Č. g. tajnik I. Rojec, prečital je poročilo v društvenem delovanji ter pokazal kako je delalo društvo in njegov odbor za povzdigo lepega cerkv. petja; spominjal se je vmrlih društvenikov posebno pa vleč. g. A. Harmelja, dekana komenskega, kateri je bil stebber društvu.

Preč. monsignor Dom. Alpi stavil je predlog naj se društvo razdeli v dva oddelka, v slovenski in italijanski. Po daljši in živahni razpravi sprejela se je sledeča sprememba:

1.) Društvo ostane eno kot zdaj; ima enega predsednika, katerega voli občni zbor in sicer jedenkrat Slovence, jedenkrat Italijana.

2.) Društvo je razdeljeno v dva oddelka, slovenski in italijanski, ki delujeta neodvisno drug od drugega. Vsak oddelek voli svoje odbornike posebej.

3.) Odbora se parkrat na leto snideta, da se skupno posvetujeta o važnih rečeh društva.

4.) Predsednik zastopa društvo na zunaj in sklicuje občne zборе.

Po tem živahnem posvetovanji imel je veleč. g. I. Kokošar župnik šebreljski lep govor, v katerem je govoril o vseh našega društva, ovrgel nekatere pomisleke proti pravemu cerkvenemu petju ter dal lepe svete kako začeti polagoma in na lahkem s podobenstvo cerkv. petja. — Veleč. g. A. Zanetti dekan iz Fiumicella imel je italijanski govor, v katerem je posebno ožigal pokvarjeno cerkveno petje ter pozival vse na delo, za zboljšanje cerkv. petja. — Oba govornika so poslušalci pazljivo poslušali ter jim glasno pritrdjevali.

Ko je g. predsednik še prečital brzojavni pozdrav preč. g. dr. Fr. Sedeja iz Dunaja, zahvalil se je vsem zborovalcem ter zaključil shod.

Obila vdeležba shoda in tudi živahno posvetovanje pri zboru pričajo nam, da je dosti zanimanja in navdušenosti za pravo cerkv. petje med duhovniki. Dal Bog, da bi društvo uspešno delovalo in povzdignilo pravo cerkv. petja.

Slovenski napisi.

Vlada ni ničesar odgovorila na obilna in mnogoteri vprašanja slovenskih in hrvatskih poslancev v državnem zboru. Slovenci smo od dne do dne bolj brez vpliva na Dunaju. Za to pa hodijo vsaki mesec poslanci italijanskih volilcev na Dunaj poklanjati se ministertvom in vdobijo vedno kaj. Italijani so vladni in tudi res vladajo na Primorskem. Slovenske napise v notranjih prostorih sodišč v Piranu in Trzinu so zdaj zpet odstranili. — Slovenski misijon v Trstu so po nasvetu namestništva zabranili. To pojde vedno tako

in še hujše naprej. Naši narodni napredni pozivljajo z vso strastjo slovenske poslance (6) naj izstopijo iz koalicije, nam se pa vse zdi, da je vže blizu dan, ko je bo vlada potisnila iz srede svojih prijateljev, ker jih ne potrebuje.

Narodno gospodarstvo.

Kako razširjena je trtna uš na Goriško-Gradiščanskem in kaj se je proti nji storilo.

Iz poročila Ivana Uršiča, ki je postavljen, da poizveduje, kako je trtna uš na Goriško-Gradiščanskem razširjena, smo izvedeli to le: Do sedaj je bilo preizkanih 92 občin. — Najprej se je trtna uš zasledila v Stijaku, v Šmarijah, v Gabrijah (Braniška dolina) in sicer leta 1888. — V Dornbergu so trtno uš našli leta 1891 na prostoru šestih hektarjev. Nekaj kasneje tudi v Rifembergu. — Najbolj je trtna uš razširjena po Krasu. V zadnjih treh letih se je razkrilo, da je tu nič manj kakor šestnajst občin trtna uš okužila. — Nedavno so trtno uš iztaknili tudi v Skriljah in Vrtovinu (Vipavsko). — Od trtne uši so dosedaj obvarovana Brda in Furlanija. — V Dornbergu je bila trtna uš že hitro ko so jo našli, vže močno razširjena. Zavaljo tega je bilo komaj misliti, da bi se vse one vinograde vničilo. Zato so skušali širjenje uši na drug način vničiti: s žepeno kislino. Nekaj je pomagalo. — Amerikansko trto trtna uš ne uniči tako kmalu. Je bolj trpežna. Vlada sama je razdelila zadnje dve leti celih 69.700 ameriškanih kolč. Največ jih je dobil Kras. — V Dornbergu in Šmarjah ima vlada svoje nasade ameriškanih trt. S pomočjo vladino so se taki nasadi napravili tudi v Tomaji in Rifembergu. Tudi na zemljišču obeh goriških kmetijskih šol so se po v-kazu deželnega odbora ameriškane trte nasadile. Take nasade so imele najprej občine Villanova, Monastero in Fara v Lahih.

Kanal hoče napredovati.

Poročali smo vže, da snujejo rodoljubi v Kanalu: „Hranilnico in posojilnico“, koje blagi namen bo: pomagati na noge propadajočim kmetijam na Kanalskem. Pohvalili smo po zasluženji za Kanalsko prekoristno novost, ker bi nudila posojilnica kmetom v denarnih stiskah posojilo z nizkimi obrestmi. Posojilnica bi jih odvrčala od bogatinov, kateri tirjajo tu in tam previsocih obresti za posojila, je iztirjavajo časih brezvestno in mečejo na pot družine, nekaj bogate in vgladne, le zato, ker vsled slabih letin ne morejo zmagovati visocih obresti in še manj vračati posojil.

Na Kanalskem je ljudstvo splošno obožalo, se je zadelžilo pri bogatinih, je vsestranko od njih odvisno in plesati mora rado ali nerado, kakor bogatini hočejo v občinskih, cestnih in volitvenih zadevah. Hvala Bogu vsi še niso odvisni. Teh treba varovati, da ne zaidejo v mrežo odvisnosti. Nekateri so na robu propada. Tem bi bila posojilnica zvezda rešiteljica, otela bi jih oderuškim rokam. So tudi na Kanalskem kmetje delavci in rokodelci, ki privarčijo na leto nekaj desetakov in jih posojajo drugim z mučnim strahom, da ne zgube glavnice. Tem bi hranilnica dobro došla, ker bi obrestovala posojilo nizko sicer a zato gotovo.

Ker bi tedaj „hranalnica in posojilnica“ rodila blagoslov na Kanalskem, bi bila delo ljubezni do bližnjega sorojaka, zato z veseljem javimo slavnemu ob-

činstvu veselo vest, da še tleje v Kanalu iskrica navdušenja za posojilnico in hranilnico, da bo novo narodno podjetje v Kanalu, ako Bog blagoslovi brezplačni trud rodoljubov, kmalu *dejanje*. To nado gojimo tem zaupnejše, ker vemo, da kanalske rodoljube spodbujajo krepko delujoče hranilnice in posojilnice v Tominu, Cerknem itd. Ta nada nas pa tudi navdušuje v resničnej trditvi: kanalska hranilnica in posojilnica bo delovala uže leta 1895, le ako se jih le par močno vjezi . . .

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V državnem zboru so dognali postavbo o razprodajah. S to postavbo se hoče v okom priti sleparijam nekaterih trgovcev, ki z raznimi predtvezami razbodbajo, da razprodajo vse svoje blago, sevé da po slepi ceni. Neskušeni ljudje verujejo, kupoma derejo v take prodajalnice in mnogo pokupijo, misleči, da Bog zna kako dober kup dobe te stvari. A ko jih ogledajo bolj od blizo, vidijo, da so bili opeharjeni. Oškodovani so bili tudi pošteni trgovci, ker so izostali kupci, smejal se je le premeteni trgovec, ki je z lažnjivo besedo „razprodajo“ mnogo ljudi na led speljal in jih oskubil. Po tej novi postavi bo ta sleparija zabranjena. Zdaj ima državni zbor v pretresu potrebno postavbo zoper pijančevanje. O tem bomo govorili obširniše na drugikrat. Največ preglavice dela ministertvu **volilna reforma**. Rada bi z njo dala razumeti, da mnogi dobe volilno pravico, ki je dosedaj niso imeli, a pravzaprav bi hotela zavarovati nepremenjen in nepomanjšan vpliv zdajnim posestnikom volilne pravice. Že stari pregovor pravi, da ni lahko mogoče da bi bil volk sit, ovca pa cela. Tako tudi tukaj ne gre; vsaka stranka ima svoje nazore, od katerih pravi, da ne odstopi, in se dozdaj še o načelih, po katerih naj se vravna volilna prememba, niso zedinili. Slovenski in nemški konservativni poslanci zagovarjajo ta le načela: a) Volilna pravica se v mestih, trgih in kmečkih občinah raztegne na vse, ki plačujejo kaj direktnega davka; b) Število kmetijskih zastopnikov se pomnoži vsaj za 21 poslancev; c) Poslance trgovskih in obrtniških zbornic naj se tako razdele, da jih pride polovica na trgovinski in polovica na obrtni oddelek; d) Industrijalnim delavcem in obrtnim pomočnikom, ki so vpisani pri bolniških blagajnicah se dovoli 22 poslancev, in sicer polovica za industrijalne delavce, polovica za obrtne pomočnike; e) Industrijalni delavci in obrtni pomočniki se združijo kot posebni oddelek trgovinskih in obrtnih zbornic. — **Dvojezične table** še strašijo po Primorju. Stvar prihaja že smešna. V Piranu so vsled višega ukaza prvič obesili dvojezično tablo, potem so jo sneli, potem so jo zopet obesili zunaj na vrata, potem enako razobesili tudi v notranjih prostorih sodišča, to zadnjo so pa že zopet odstranili in ono nad zvonanjimi vrati stražita dva orožnika. Zarad odstranitva table v notranjih prostorih je poslanec Klun interpeliral ministra, Alfred Coronini pa zarad enake zadeve v Trzinu — Minister še ni odgovoril, kakor na mnoge druge interpelacije v tej zadevi, ker vsega kar ve ne mara povedati, kar pa ne vé, pa ne more povedati. — (Poslanec Gregorčič je zahteval naj se izbriše iz uradnega soznama krajev ime Piedimonte za slovensko vas Podgora pri Gorici.) — Češki poslanci

opomnili so vlado, naj reši pritožbo zastran osnovne češke šole v 10. dunajskem okraju. — Poslanec Biankini je interpeloval radi uvedanja višje takse za izdelovanje umetnega vina in carine na tamarindo (tukaj bi država zares mogla kaj pridobiti.)

Praga. Prvim podžupanom v Pragi je izvoljen Dr. Podlipny, drugim pa dr. Cohen. Staročehi so imeli posvetovanje in sklenili, da zopet vstopijo v političko akcijo. —

Na Ogerskem nekateri tako ragoviliijo, kakor da se pripravljajo na punt. Rajnekega Ludvika Košuta starši sin Franc je popotval po deželi in prirejali so mu ovacije, ki so bili protidinastiški excessi. Cearske pesmi godba ni svirala, pač pa puntarsko „Szozsat“ in brzojavili so iz Debrecina kralju italijanskemu kot prijatelju madjarske neodvisnosti.

Vnanje države.

V belgijski zbornici je poslanec Coreman predlagal, naj se flamanskemu jeziku dá popolno enakopravnost s francoskim. Flamanščina je v Belgiji tako tlačena, kakor slovenski jeziki pri nas; liberalne vlade so jo pritiskale, kolikor so mogle, še le pod konservativno vlado je dobila nekoliko veljave v šolah in uradih, in Flamanci ji hočejo pomagati do večje veljave tudi v parlamentu.

V Armeniji je tekla kri, bil je poboj med kristijani in mahomedani. Spuntalo se je petindvajset vasi; turški vojaki se delali red in strelali tudi na take, ki se niso nič vstavljali. Turek je grozovit, kjer ima moč; kjer je onemogel, varujejo ga evropske vlade, da se mu ne skrivi kak las na glavi.

V vojski na Koreji so Japonci zmiraj srečnejši, vzeli so Porth-Arthur, zaplenili mnogo kanonov, orožja in tudi živeža. Kina bi rada sklenila mir, a Japonci zmiraj več zahtevajo. —

D o p i s i.

Iz Trsta. V mestnem svetu prijel je 27. m. m. d'Angeli župana, je li res odredil škofijski ordinarijat, da bode meseca decembra misijon pri sv. Antonu novem. Taka dušna hrana se njemu zdi brezpotrebna. Tedaj škof ordinarijat hoče samo izzivati z misijonom, s katerim se bo izvestno mir kalil, ker v cerkev bo zahajalo mnogo italijanskih vernikov. Zato d'Angeli ugovarja misijonu in povprašuje župana, kako misli zatreti misijon. Župan pa mu odgovori, da je vse ukrenil pri namestništvu, da ga prepreči. Seveda je ta vest jako vzradostila d'Angelija ker mu znači, kako židovski dresiran jim je krščen g. župan. D'Angeli vzneseno predlaga, naj se i to vitežko postopanje županovo sprejme v spomenico, ki jo mestni odbor izdeluje in jo odpošle naravnost papežu, da se mu naposredno potoži, kako škof dr. Glavina deluje proti laški narodnosti.

Zlobni namen žida d'Angeli-a je jasen ko beli dan. Škof je namestnik Jezusa Kristusa: od tod peklenski srd židovski! Rodom je Slovenec: od tod solze neodrešencev! Zato hočejo prečastnega baje osmešiti v prihod. mest. svetu, ko se bo brala zloglasna spomenica, ktero bo mestna sodrga naudušeno odobraval, kakor vse, kar židje sprožijo. Ni na Ruskem Poljskem, kjer je zares v stiskah sv. katol. cerkev, ne sodi mestna svojat katol. škofov. Pri nas sepa kima in umika verskim in narodnim vprašanjem in se zveste odlične cerkvene dostojanstvenike izdaja drznim Judom.

O spomenici pa menimo mi, da jo mestni očetje odpošlejo framasonskemu načelniku Lemu; Rimskemu papežu Leon XIII gotovo ne. Ali če jo res pošljejo naj jo le — mi se ne bojimo, ker papeži so bili vsikdar narodom pravični. Druzega pa kakor pravičnost mi preganjani Slovanni ne tirjamo.

Gorenja Tribuša 19. nov. 1894. — Petnajstega tekočega meseca zadušila je tukaj v spanju svojega pet tednov starega otroka žena Janeza Pajerja pod štv. 49., se ve nevede. Ko se je prebudila dobila je otroka mrtvega. C. k. okrožna sodnija vkazala je otroka dovesti v Čepovan, kamer je došla sodnijska komisija iz Gorice, da je otroka pregledala. Zdravnik je sprevidel, da se je bil otrok res zadušil. Matere, pazite vendar na svoje otroke, ki so največji Vaš zaklad in Bog terjal jih bo od vas.

Iz gora. Piše se nam: Vi ustanavljate katoliško družbo, ki naj bi poživljala versko življenje med našim ljudstvom. Bog blagoslovi Vaš trud in delo! Med sredstvi, ki naj jih rabi novo društvo, menim, da bi bilo tudi. ko bi se oživele nekdanje posamezne procesije na naše božje poti. V ta namen naj bi se napravile spomladni čas iz vseh bližnjih krajev posamezne procesije, podobne oni ki dohaja na kronanje Matere božje svetogorske iz Kanala na sv. Goro. Gospodje dušni pastirji, ki bivate v Svetogorski bližini, prevdarite nekoliko, morda bi se dalo napraviti kaj. Peljimo sami svoje drage k Materi božji in jih sami izročimo nebeški kraljici v varstvo!

Iz Kobarida. Pri zadnjem deževju se je zopet jasno pokazalo, kako potrebno bi bilo, da bi se potok Idrija še nadalje vravnal. Od sežidskega mostu naprej kjer potok še ni vravnal, je voda zopet vse preplavila in bilo je celo jezero, ki je stalo tam več dni. To škoduje travnikom, to škoduje pa tudi zdravju, ker od tod izvira tista nadležna megla. Vlada je že pred več leti penudila svojo podporo, državni poslanec, Dr. Gregorčič, je pri zadnjem shodu v Kobaridu obljubil, da se bo potegaval za to reč — toraj samo malo dobre volje in pa nekoliko požrtvovanja — in vsa reč bo vravnana. Trg, v ponedeljek po zavalnici, bil je prav živahen. Vreme bilo je krasno, da si nihče ni mogel želeti lepšega. Ljudi bilo je na tisoče, da skoraj ni bilo mogoče skozi gnečo prodreti. Prodajalci in krčmarji bili so na vso moč zadovoljni. Samo ob sebi se razume, da ni manjkalo tudi goriških laških trgovcev, ki so znali prav dobro slovenski, ker je šlo za njih žep. Vse je bilo v redu samo čislano županstvo se je zopet pregrešilo, ker je dovolilo v vsaki luknji ples. —

Iz Starega Sela pri Kobaridu. Na dan sv. Cecilije prišlo je po železnici precej desk na videmski kolodvor za neko stavbo na Primorskem. V petek naložili so jih vozniki s tem namenom, da jih spravijo na svoj kraj, če jih imajo voziti tudi v nedeljo. In res dva voznika pripeljala sta srečno na avstrijska tla, in peljala polne vozove desk v nedeljo zjutraj med službo božjo skozi vasi. Tretji voznik Janez Urbančič pa ni mogel tega storiti. Konja sta se mu v soboto blizo Čedadu splasila ter pri tem povozila nesrečnega voznika. Voz na katerem je bilo naloženih čez 20 stotov, poškodovan je tako nesrečneža (pretrgal ga je čez pas,) da je čez nekoliko ur zdihtil svojo dušo. Nesrečni voznik, Janez Urbančič, bil je gospodar v Starem selu pri Kobaridu, in oče deveterih otrok, katerih naj mlajši je šele 4 tedne star.

Vozaril je vedno rad okoli in se pri tem prav malo zmenil za nedelje in praznike, zato pravijo sploh ljudje, da ga je Bog kaznoval. — Ljudje — posvečujte praznike!

V Vipolžah se je 23. novem. zvečer ponesrečil neki Valentin zidar v pijanosti. Vinjen prišel je iz Kozane domov in se je podal spat; po stopnjicah grede se mu noga spodstakne, ter pade tako nesrečno, da je mertev obležal; žena, otroci in sosedje so mertvega dobili (žena in otroci bili so v drugi hiši takrat, ko se je pobil.) Bil je star le 46 let; doma je pred nekaterimi leti prodal svoje imetje, in se je z družino v Ameriko podal, pa pred 3 leti se je spet povrnil. Pijančeval je od kar je iz Amerike prišel.

Slovenci!

Družba sv. Cirila in Metoda nosi vsebi veselje Slovenstvo, a najmileji so jej ta trenotek rojaki onstran Karavank.

Zakaj? Zato, ker smo storili za nje do sedaj najmanj.

Vendar pa jim je materina beseda tako ljuba, kot nam vsem drugim Slovencem in ohraniti jo želé sebi in svojim potomcem prav tako, kot to želimo mi vsi.

Že dolgo časa je iz navedenega vzroka v naših podpisane družbe slovenska ljudska šola v Velikovci na Koroškem.

Vodstveni seji naše družbe sklep pa je bil te dni tak, da začnemo s prihodnjo pomladjo zidati v Velikovci slovensko šolo, ki bode štirirazredna in izročena č. šolskim sestram iz materine hiše v Mariboru.

Že imamo prav blizu mesta za 1.250 gld. nakupljen tej šoli prelep stavbeni prostor; šola z bivališčem za sestre pa nas utegne stati krog 15.000 gld.

Rojaki po vseh pokrajinah našega ozemlja! Naša Velikovška zadeva Vam bodi, prosimo Vas, pri srci tako, kot so Vam pri srci Vaše najožje rodbinske zadeve.

In Ti rodoljubno ženstvo po slovenskem! Ti si v naši družbi spričalo požrtvovalnosti, o kakoršni ni vedela praviti do danes slovenska zgodovina. V sveti smo si tega, da boš tudi ob tej naši koroški šoli našlo srečnih potov in onih načinov — ki ti je nareče Tvoja domojubna iznajdljivost.

Vsak „Vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda“ prispeli najmanjši dar nas je volja objaviti v naših časopisih.

Slovenci! S tem ozuačenim Vam činom bomo stopili pač mogočnim korakom naprej v prospeh *verskih* teženj mej nami; v prospeh *dinastičnemu* čutu našega ljudstva; v prospeh in brambo naše *narodnosti* v ljubljani slovenski domovini.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, 19. novembra 1894.

Tom. Zupan
prvomestnik.

Luka Svetec,
podpredsednik.

Andrej Zamejic
ud družbina vodstva.

Novice iz raznih krajev.

Gorica.

Prošnja. One gospode naše naročnike, kateri neso še lista za leta 1894 plačali, prosimo srčno, da poravnajo svoj račun kolikor mogoče kmalu!

O priliki ceciljanskega shoda dne 22. nov. je prevzvišeni nadškof blagovolil v provspreh društvenih namenov pokloniti 50 gl. Najprisrčnejšo zahvalo izreka Njegovi Prevzvišenosti ceciljansko društvo.

Prečastiti gospod monsignor Mercina je te dni zopet obolel. Priporočamo predragega gospoda v molitev.

Veleč g. Filip Kramar, župnik dornberški, je hudo obolel. Zadnjo nedeljo so ga iz cerkve nesli. O medlel je ravno ko je hotel se v mašna oblačila obleči. Pravijo da ga je zadel mrtvud na desno sence. Prijel je tudi vse sv. sakramente. — Priporočamo ga sobratom v srčno molitev!

Št. Peter. G. Jan. Batistič, ki je izvršil letos osmi gimnazijski razred in zrelostno preskušnjo z odliko in je imel srčno željo posvetiti se duhovskemu stanu, je nevarno bolan in se nujno priporoča vsem znancem in prijateljem v pobožno molitev!

Prelepo sliko nepozabljivega dekana Adolfa Harmela — lesorez — smo z Dunaja naročili. Slika je doprsna. Visoka je 38 × 27 široka. Gg. častivce preblagega rajnega pozivljamo, da se v teku treh tednov za gotovo oglase pri podpisnem, da se bo vedelo, koliko izvodov napraviti. Slika bo stala s pošiljativo vred 30 novcev.

Ivan Gosar, akademični slikar.

Travnik št. 13.

V mašnika je bil posvečen 30 novembra Gorican g. Klement Corsig. Nova maša bo na praznik Brezmadežnega spočetja v Uršulinski cerkvi.

Nj. Veličanstvo cesar je vsprejel 29. nov. v avdijenciji namestniškega svetovalca viteza *Bozicija*, glavarja goriškega.

† Oče Ambrož Mandelc, kapuciu je 25. nov. v Gorici vmrl. Bil je nekdanj kapelan v Skofji Loki, kasneje župnik v Banjaloki. Bil je pobožen redovnik. Bog mu daj večni mir in pokoj!

Frančišek Ksaveri Lušin, svetlo ogledalo svojim slovenskim rojakom, tako je naslovil in popisal nepozabljeni knez škof A. M. Slomšek v „Drobtinah“ za novo leto 1855 vrlega Slovenca s Koroškega, kateri je umrl ravno pred 40 leti tukaj v Gorici kot kneznadškof goriški in metropolit ilirskega kraljestva. Naj se dovolijo ponoviti tukaj Slomškovke besede: „Goriška duhovščina slovenskega kolena za slovensčino in za omiko ljudstva živi in svojega višega pastirja po njegovih čednih delih hvali.“ — Slava njegovemu spominu!

Preblagorodni g. Alfr. Coronini in tovariši so dne 28. nov. vlado interpelovali, zakaj je o priliki krivičnega kričanja napetih Lahov zopet dala odpraviti dvojezične napise v Piranu. Podpisanci vprašajo celokupno ministerstvo: 1) „Ali so vesti o napravi in zopetni odpravi dvojezičnih napisov v notranjih prostorih sodnih poslopij v Piranu in v Trzinu istinite?“

2. „Ako so, koliko časa misli visoka vlada to, čutila jednega celega naroda žalečo nedostojno igro nadaljevati in kdaj misli provokacijam vladnih organov konec narediti?“

„L'Eco“, glasilo goriških laških katoličanov, piše v 139 št. o priliki shoda zaupnih slovenskih radikalcev v Ljubljani: „Radikalni živelji, kateri mej našimi Slovenci bivajo, so drzni; pa zmerni živelji so v večem številu in se najodločnejše vpirajo naukom, ki jih radikalec trosijo. Zmerni ne puste, da bi pešči-

ca radikalcev v jarem jih vpregla, kakor se godi v drugih narodnostih.“

„Via Carlo Favetti“ — tako je sedajni župan goriški zahteval, naj bi se sedajna Via Vetturini prekrstila, ko je bil le starešina v mestnem goriškem zastopu. Na to ga židovski „Corriere“ večkrat spominja. Tudi so skrivne roke vže večkrat vse zidove z „Via C. Favetti“ načekale. Jedno komaj preteklih noči so stare tablice zamazali. Ali se g. župan vda? Cela dežela ve, da vmrli Carlo Favetti ni vedno poznal zvestobe do naše Avstrije. G. Venuti pa je kot župan še posebno prisegel zvestobo svojemu cesarju avstrijskemu.

Mlekarstvo in sirarstvo na Tolminskem. Gospod *Jožef Leban* iz Tolmina se je pod vodstvom švicarja Hica izučil prav natančno v mlekarstvu in sirarstvu. Tega veščaka je naše kmetijsko društvo z državno podporo postavilo za potovalnega učitelja, kateri ima dolžnost obhajevati mlekarne in planinske stane v naših gorah in podučevati in razkazovati, kako naj se pravilno in snažno izdeluje maslo in sir. Do sedaj je obiskal mlekarne: planina v Pologu, Razor, pod Kukom, Dolenje Vojské, Vojské, Idrsko, Bovec, Polji za Krnom, Matajur-Svino, Matur-Sužid. G. Leban je obiskal te mlekarne in planine in se pri vsakem sirarju pomudil dva, tri, do osem dni, kakor je spoznal za potrebno in kakor je videl, da so sirarji radovoljno ali pa tudi ne sprejeli njegov poduk in se ravnali po njegovih navodilih. Naletel je na marsikateri zadržek, in marsikje bi bili izdelke pokvarili, da bi g. učitelj ne bil prišel začasno na pomoč. — Čast naši kmetijski družbi, in hvala visoki vladi, da skušata našem hribovcem do večjega blagostanja. Sicer bi bilo dobro, da bi se naši kmetovalci in živinorejci bolj brigali za naše kmetijsko društvo. Življenja in zaupanja je, kar se tega tiče, premalo.

Darovi za Alojzijevešče. Č. g. Karol Čigon, vik. 1 hekt. terana; č. g. Kodelja Jos. župnik 10 f.; č. g. Feltrin Janez, vikarij 13 f.; č. g. pok. vikarij Kokelj 30 f.; Občina Drežnica za prodano pšenico 40 f.; č. g. Sedemdesetletni starček duhovnega stanu 200 f.; Rutar Tomaž, vik. 14 f.; Kafol Franc. vik. 14 f.; bl. g. Ant. vit Klodič Sabladoski mesto venca vit. Jekše-tu 10 f.; bl. g. Anton Makovec 5 letni dečko nabral 1 f.; bl. g. Alojzij Makovec nabral 1 f.; Občina Solkan nabrala 102 klg. turšice, 152 klg. ječmena, 344 klg. krompirja, 12 klg. fižola; č. g. Ignacij Valenčič župnijski vpravitelj na Št. Viški gori in župljani: 18 gld. v denarju; v blagu pa: 80 l. pšenice; 70 l. ajde in 50 l. fižola in prosijo, da bi molili gojenci zanje.

Za „Slogino“ Božičnico darovali so vže do sedaj naslednji gospodje: Andr. baron Winkler 5 gl.; Andr. Pavlica 5 gl.; Dr. Mahnič 5 gl.; Nekdo na Placuti 2 gl.; Velč. g. Milost 1 gl.; Neimenovani 1 gld.; Neimenovani 5 K.; Neimenovani 2 gl.; Prof. Čerin 2 gl.; Alfred grof Coronini 20 gld.; Gospa Fogarjeva na Mostu 5 gl.; Dr. Kerševan 5 gl.; Gospa dr. Lisjakova 3 gl.; Dr. Nikolaj Tonkli 2 gl.; Kopač, svečar 1 gl.; Koren, trgovec 1 gl.; Kavčič, trgovec 1 gl.; Kavčič, notar 2 gl.; Dr. Abram 2 gl.; Msg. Kofol 1 gl.; Sinigoj v Mirnem 1 gl.; Rudež 1 gl.; Leonardič, vodja 1 gl.; Dr. Kos 1 gl.

Za „družbo sv. Cirila in Metoda“, za slovenske šole v Gorici nabrala gospodičina Rezika Leban-ova pri umeščenju svojega strica, kot vodjo na sv. Gori

pri sledečih gospodih: Preč. msgr. Kravanja 2 kroni; preč. msgr. Gabrjevčič 2 kroni; preč. gosp. Leban 2 kroni; Neimenovani 1 krono; preč. prof. Čerin 2 kroni; preč. gosp. Nanuti 1 krono; Neimenovani 4 kro- ne; bl. gosp. Mozetič 2 kroni; bl. gosp. Casagrande 2 kroni; bl. gosp. Gosar 2 kroni; bl. gosp. Makarovič 1 krono; in gospodična sama je priložila 2 kroni.

Gospa Gosar-jeva je nabrala za „Družba sv. Cirila in Metoda“ za slovenske šole v Gorici, pri sledečih gospodih: Preč. g. P. G. iz C. 3 kro- ne; preč. g. Frančiček Kofol 2 kroni; preč. g. Jos. Lilek 2 kroni; čast. g. Val Pipan 2 kroni; Čast. J. Dermastia 1 krono.

Proti slovenski šoli v Gorici so spisali goriški starešine priziv na najviše sodišče na Dunaju. Proti — dokazi morajo biti vsakako — prazni in šepavi, zato so se pa bali, da bo najviše sodišče potrdilo odlok ministerstva, kateri nalaga Gorici nalogo in dolžnost; zidati Slovincem 4 razrednico s slovenskim učnim jezikom. Radi te bojazni odpostal je mestni zastop na Dunaj župana in 2 starašine s tajno nalogo: preprečiti slovenske šoli vgođen odlok najvišjega sodišča. Zgodi se karkoli: Slovenci zaupamo v Boga in pravico, ki je z nami; obsojamo v tej zadevi krivično postopanje goriških Lahov.

Dobro bi bilo, da bi jih kdo poučil, sicer pride čas, ko bodo tudi v Gorici, kakor v Trstu, v mestni dvorani protestovali proti slovenskim pridigam, krščanskemu nanku — tudi v cerkvah.

Semnju sv. Andreja je letos močno škodila burja. Lesa, drv bilo je na zbero, ne pa kupcev. Pitana živina bila je draga. Barantači in kramarji niso prida skupili radi pomankanja kupcev in slabega vremena. Ljudi od daleč bilo je malo. Zadržala jih je doma burja. Ljudje bližnji si pa v Gorici kupijo potrebno o vsakej priliki, ko pridejo v mesto. Gostilničarji so mnogo napravili in pripravili, a malo spečali. Ne žele se več enacega semenja sv. Andreja.

Iz Bukovice. (Nagla smrt). Pretekli petek nakladal je 70-letni Anton Gregorič iz Bukovice drva na voz blizu Vogrskega. Ko je že naložil drva rekel je svojemu sinu, naj mu da požirek ostalega vina. Ko je pa vbogi mož vino popil padel je na tla in izdihnil koj svojo dušo. — Nagle in neprevidene smrti reši nas o Gospod!

Nesrečno ponočevanje. Skoraj vsak ponedeljek slišati se mora v raznih prepirih, pretepih in drugih surovostih, kateri se gode ponoči v enem ali drugem kraju v naši goriški okolici. Kako žalostno je, ko vidimo, da postaja naša mladina vedno bolj divja in surova. Čas bi bil, da bi vsa županstva vsaj konečno enoglasno zaprečila ali vsaj omejila nesrečne plesne in vsaj bolj pazila na občinski policijski red.

V Zadlazu pri Tolminu pričelo je pretekli petek goreti. Pogorele so štiri hiše. Pri Skauniku je žena od strahu zbolela in morali so jo prevideti s svetimi zakramenti za mirajoče. Težko, da še kdaj ozdravi. Ne ve se prav, kdo da je zažgal, misli se pač, da so ognja krivi delavci, ki so tisti dan seno spravljali — pa zraven kadili. Zavarovan bil je samo jeden gospodar.

Na Iderskem pri Kobaridu se je dne 22. pr. m. ubil Anton Sivec. Prekrival je slamnato streho, pri tem pa mu je spodletelo in padel je tako nesrečno raz streho, da je precej mrtev obležal. Zapustil je štiri nedorasle otroke. Bog bodi njegovi duši milostljiv!

V Solkanu vnela se je v četrtek 12 letni deklici obleka. Na klic dekličev pritekel je oče, ter pogasil gorečo obleko. Dekletce opeklo se je na rokah in na nogi. Tudi oče odnesel je opekline na rokah. Pazite na ogenj!

V cerkvi na starem pokopališču v Gorici je bila skozi celi mesec november zvečer laška pridiga. Pridigoval je velč. g. Faidutti. Prvega decembra je šam prevzvišeni nadškof maševal in obhajal verne.

V županiji Kred, delili bodo občinsko zemljišče. Delitev prevzel je geometer I. Lapanja. —

V Borjani povečali so pokopališče, in v nedeljo v praznik sv. Katarine, ki je patrona borjanska; blagoslovili so je preč. g. dekan kobaridski Jurij Peter nel. Tudi cerkev na pokopališču, ki je že jako stara in zidana v gotskem slogu, ki je bila pa dosedaj popolnoma zanemarjena se jako pridno popravlja. —

Pokriti trg v Gorici ostane menda, kjer je bil do zdaj, samo da dozidajo še zraven nove prostore za blago in sadje, ki se izvažajo. V ta namen namerjajo vkupiti prostor, kateri so imeli do zdaj le v najemu. Cena je 19.000 gld.

Za cerkev Najsvetejšega Serca Jezusosega v Gorici se je do sedaj nabrala lepa svota 8267 gl. 99 nov.

Družba sv. Vincencija v Gorici bode imelo de imelo bodočo nedeljo ob 7 uri sv. mašo s skupnim sv. Obhajilom društvenikov v cerkvi Brezmadežnega Spočetja. Ob 5 uri popoldan bo zboranje v hiši prebl. g. grofinje Coronini.

V Solkanu nastal je torek večer ogenj v podstrešji Marušičeve gostilne. Nevarnost bila je velika, ker je podstrešje bilo polno dervi in slame. Ogenj zažgali so takej v začetku.

Urednik „Soče“ obsojen. Urednik — tako piše „Sloga“ št. 22 — našega lista A. m. Obizzi je zatožil tiskarja in urednika „Soče“, ker je ta hotel podkupiti nekega mladega učenca iz naše tiskarne, da bi ukradel rokopise lista „Sloga“ ter mu je izročil. Temu tiskarskemu vajencu uročil je urednik „Soče“ kot plačilo 2 gold., 3 gold. mu je obljubil dati pa ko mu prinese željene rokopise. Včeraj je bila pri okrajnej sodn. obravnava pri kateri je obsojen urednik „Soče“ Andrej Gabršček na 25 gld. globe ali pa 3 dni zapora. Obsojeni urednik „Soče“, Andrej Gabršček, je rekuriral.

Pravde. Tekom meseca decembra so imele biti štiri pravde mej goriškima tiskarjema g. Obizzijem in g. Gabrščekom. Vsak je imel proti drugemu po dve. A pobotala sta se. Izjavila sta v svojih listih, da drug drugemu nista nobene krivice stori'a.

Trst — Istra.

Prečastnemu g. škofu tržaškemu je vsa mestna duhovščina podpisala in doposlala zaupnico, v kateri obžaluje in obsojuje, da se mestni svet meša v popolnoma cerkvene stvari ter namenoma smeši njegovo visoko cerkv. dostojanstvo pred ljudstvom.

Tržaške duhovske zadeve: č. g. novomašnik Valentin Klinar je nastavljen za duh. pom. v Moščenice; č. g. Petelin Anton iz Tomaja pa za kaplana v Klanec; dosedanji kaplan v Lokvi č. g. Andrej Martinčič je šel v pokoj. Na to mesto pa pride č. g. Josip Stržinar iz Klanca.

Za družbo sv. Cirila in Metoda se je v Trstu

in okolici sedaj, ko se bližajo Božiči, začelo prav pridno nabirati. Le naprej!

Bratovščina sv. Cirila in Metoda za zjedinenje razkolnih Slovanov z rimskim papežem se v tržaški okolici pridno po cerkvah priporoča. Nadejamo se, da to priporočanje ne bo glas vpijočega v puščavi. Bratje Slovenci, mi ne pomislimo vselej kako velika sreča je za nas, da smo otroci sv. kat. cerkve. Če bi to premislili, bi izvrstno goreče prosili naj Bog dodeli isto srečo bratom Slovanom, ki žive še v razkolu.

Ljudske šole v Trstu se zopet odprejo v četrtek 6. t. m. izvemši I. razred in otroške vrte.

Nagloma obolel 1. t. m. v Trstu veleč. g. Ivan, škof. kancelar; č. g. Iv. Cattunar pa zdravi se nevarno porezan v bolnišnici. Mementote!

V Miljah pri Trstu je blagoslovil 18. m. m. tamoš. v. č. g. župnik novo sezidano cerkev sv. Brigite.

V Opatijo pripeljala se je 26. m. m. nadvojvodinja udova Stefanja, kjer ostane več časa; nj. velič. cesarica pa v Miramar pri Trstu 1. t. m., kjer se je vkrcala ter odpeljala v Afriko.

Za tržaške šole sv. Cirila in Metoda je 7 čč. so-bratov, ki so se nepričakovano sešli v Brezovici, po prizadevanju gostoljubnega č. g. kaplana V. Počivalnika darovalo 20 kron. V Hrpeljah darovala sta v isti namen č. g. kaplan J. Stržinar in bl. g. učitelj St. Šiškovč vsak po 1 krono.

Slov. table so nestrpneži v Trstu pomazali tiskarni Dolenčevi in dvakrat prodajalnici konsumnega društva rojanskega.

V Trstu se bo lišni davek plačeval, kakor je odredil finančni minister, začeni z 1. 1895 v štirih obrokih: s 1. marcem, 1. junijem, 1. septembrom in 1. decembrom.

Porotno sodišče tržaško je oprostilo popolnoma Andreja Kobala iz Dolenj v okraju Vipavskem, ki je bil zatožen ponarejanja državnih papirjev; k smrti na vislicah obsodilo pa Antona Sossa, zaradi vmora.

Policijsko. Č. oficijal Titz je ujel 20. m. m. v Trstu A. Vrhavca iz Litije, ki je pobegnil 22. junija iz prisilne delavnice ljubljanske.

Laški zagrizenci so v Trstu 27. nov. v mestnem svetu zlobno napadali, preč. tržaškega škofa, ker je dovolil da se bo vršil pri sv. Antonu v Trstu misijon v slovenskem jeziku. Grozili so tudi, da bodo tožili v Rim.....

Ivan Rendič slavnj podobar, ki je do nedavno bival v Trstu, je zdaj v Zagrebu, kjer izdelava spomenik Preradoviću. „Obzor“ opominja hrvatsko občinstvo, naj naroča mnogo dela slavnemu umetelniku, da ostane v Zagrebu.

Vode ali politike? Trst nima vode in je ne sme imeti, dokler se ne oglasi kak podjetnik iz Italije, ki bi ta vodovod napravil. Do zdaj so bili vsi načerti zalakanih inženjerjev iz Italije jalovi. Vender so dvema takima inženjerjema še nedavno poslali 4000 lir ali 2000 gold. — Ravno tako je s plinom. Nedavno je pa neka avstrijska družba ponudila mestu oskrbovanje plinarnice za nizko ceno, a očetje so ponudbo odklonili, češ da pri takih podjetjih je treba gledati tudi na politiko. Zdaj vemo tudi, zakaj nima Trst vode.

Lloydovi dohodki septembra meseca 1894 so nanesli 800 749 gld.; od 1. januarja do 30. septembra pa 6.086.432 gold. A stroški?

Duhovska plača. Hohenwartov in Poljski klub sta dne 12. nov. t. l. vprašala naučno ministerstvo ali meni vže kmalu predložiti *ново postavo* o duhovni plači? Minister Madeyski ni še odgovoril.

Odvetniška zbornica za Trst in Istro inela je 17. m. m. izredno zborovanje v Trstu, kterege se je udeležilo 7 slovanskih iz 71 laških odvetnikov. Ti napravili so spomenico na pravno ministerstvo, v kateri vgovarjajo uredovanju v slovanskem jeziku, ker se s tem oškoduje laški jezik in onemogoči pravično sojenje. Take ničeve razloge pobijala sta dr. Vitežič in dr. Laginja. Posebno poslednji je tako temeljito zavrnil 71 gg., da ni niti jeden poskusil ovreči mu kaj, pač poročevalec odrekel se je besedi sklicevaje se na poročilo. — Slovani v zgodovini neso še govorili besede. Pride čas ko Lah in Nemec bo moral Slovana sprejeti v svoj krog. Bog gotovo nas ni vstvaril, da bi za vedno ostali le hlapci in vratarji.....

O Nikolaji II. Aleksandroviči se mnogo po svetu vgiba kako bo vladal. V raznih časopisih smo do zdaj brali ta le dejanja o njem: Dovolil je Poljakom, da smejo zvestobo mu priseči po poljsko, in ne po rusko, kakor je bila navada. Neki deputaciji, ki se mu je prišla pokloniti, je rekel da bo skrbel za vse podanike brez razločka njihove vere. Finlandijcem kateri so si mnogo svoboščin zagotovili, ko se Ruskega cara priznali za svojega gospodarja, je pisal, da h če te njih svoboščine tudi priznati. Prejšnji carji pa jih niso priznali. Nedavno sta se Nikolaj in njegova soproga Aleksandra Fedorevna peljala mimo katoliške cerkve. Nikolaj in Aleksandra sta pred njo izstopila, katoliška duhovščina je prišla v najsijajniši cerkveni opravi in sta se dala od nje blagosloviti. Zadolženim ruskim plemičem je odpustil dosti državnega dolga, izdal je tudi naredbe na korist kmečkemu stanu. Odpravil mnogo dvornih stražnikov. Hoče v ožiši dotiki z ljudstvom živeti. Nedavno je se svojo soprogo kar brez spremstva šel po mestu. Pravijo, da v kratkem obišče svojega prijatelja nemškega cesarja in našega Franca Jožefa. To pa Francozom ni prav. Neki bivši svobodoljubni ministri so prišli v Petrograd. — Govori se celo, da vže misli ruskemu ljudstvu dati vstavo. — Vse prav in lepo, le prenašlo se nam vže zdi. A naglost ni pridna nikjer. To priča tudi Viljem II. cesar nemški.

Ruski pregovori, ki se carja tičejo: Ako car v skledo pljuje, skleda od same ošabnosti razpoči. — Krona carja ne obvaruje, da bi ga glava ne bolela. — Tudi pljuča carjeva ne vpihnejo solnca. — Tudi carjeva pleča bi krvavela, ako bi bičan bil. — Celo gobovega carja razglašajo za zdravega. — Car je sicer bratranec Boga a njegov brat vender ni. — Car ne prebiva v koči reveževi, zato ne pozna njegove bede. — Carjeva roka je sicer dolga, a do nebes vender le ne seže. — Tudi carjev kis ne sladi. — Carjeva roka tudi nema več kakor pet prstov. — Carjev glas odmeva če tudi hribov v bližini ni. — Trojka carjeva pušča globoke sledove za seboj. — Smrt debelega carja ne nese teži kakor snhega berača. — Ena solza v carjevem očesi stane deželo veliko robcev. — Če car pesnikuje, tedaj gorje pesnikom! — Kar car ne more, more čas. — Tudi carjeva krava ne vali nego teleta. —

Amerikanska sodba. Nadškof Montrealski E. Favre v Ameriki je prepovedal svojim vernim branje neklih vmazanih bukev. Založniki so ga tožili, da jim

mora zato plačati 50.000 odškodnine. Sodnik Doherty je tako le razsodil. Naše postave priznavajo pravice cerkve. Katoliška ima cerkev pravico svojim udom postave predpisovati. Te pravice se je nadškof poslužil. Toraj ni dolžan plačati odškodnine.

Poduk in zabava.

Gotovo je le gotovo. Čevljarski učenec (noseč jerbas poln jabolok): Ako snem jedno jabolko, bom tepen, ako ne snem nobenega, bom tudi, ker mi mojster noče verovati, da nisem pojedel nobenega. Tedaj gotovo je le gotovo, pa snem jedno.

Pomoč. Janezek: „Mati v mleku bila je mrtva miška“. — Mati: „No, ali si je vzel vem?“ — Janezek: „Ne, vrge sem mačko notri.“

Volitev stanu. „Sladčičar hočem postati“, odgovoril je Jožek, vprašan, kateri stan se bode izvolil. — „Zakaj?“ „Da očetu posladim starost“, bil je odgovor dečkov.

Poboljšanje. „Jožek, Jožek, to se mi ne dopade! Vsaki dan si zaprt v šoli!“ — To se bode kmalu premenilo „oče!“ „Kako?“ „V štirih tednih prično se — počitnice.“

Grozno. Dijak (h krojaču): „Gospod, ako človeka tolikrat tirjate in opominjate, minuti ga mora vse veselje — delati dolgove.“

V zadregi. Dva prijatelja pogovarjala se o zaroki skupnega znanca. „Ali si mlademu paru vže čestital?“ „Ne, in pri najbolji volji ne morem; njemu ne morem čestitati ker nje ne poznam, in njej ne morem čestitati, ker njega predobro poznam.“

Predrznost. Tovarnar: „Se jedno vprašanje, predno vas vzamem v službo: Ali ste oženjeni?“ Delavec: „Čemu to vprašanje, imate morebiti še hčer za možitev?“

Vesten. Natančni plačevalec: Tako, mati gostilničarica, sedaj bi vas prosil za par grošev, da vam plačam, ker nerad ostajam dolžan.

Kako je to mogoče? Čevljarski učenec: „Pomislite, gospodinja, moj mojster je včeraj s petimi steklenicami vina po stopnjicah padel in vender ni nobene vbil“. — Gospodinja: „Kako je to mogoče?“ — Čevljarski učenec: „Imel jih je vže v sebi.“

„Soča“ piše v št. 46. „Konečno nam je še omeniti žalostno resnico, da v Austriji cerkveni krogi poklekujajo pred državnim Molohom, proseči milosti tam, kjer bi morali zahtevati.... Daleč smo prišli! Čedalje bolj jadramo proti propadu cesarzapizma. In po tem se čudimo, ako liberalci nas katoličane smatrajo za vladne kreature.“ V št. 47 piše zopet: „Kaj rado se govori: „Avtoriteta trpi...“ Proti „avtoriteti“ se ne sme.“ To se je godilo tudi na Ogerskem.“ Oni, ki so v gorenjih nadstropjih naj delajo kar hočejo nihče jim ne sme ničesar reči. Če kaj narobe naredijo, ne sme se reči „narobe so naredili“ nego: „prav so naredili...“ in sicer zaradi avtoritetnega principa. Toda katoliški listi na Ogerskem neso vprašali za to vpitje, pač brez usmiljenja udarili navzgor.“ V št. 45 je pisala: „Slovenski koaliranci se vedejo tako, da zaslužijo, da bi jih narod s palico zapodil iz parlamenta“. V št. 46 pa vže piše: „Ne s palico, z betom bi trebalo mlatiti po njih, da bi se spomnili svojih dolžnostij, katere so prevzeli z mandatom.“ A v št. 47 piše: „Slovenski koaliranci ne zaslužijo drugega nego da jih ljudstvo z železnim drogom zapodi iz državne zbornice.“

Anton Kuštrin,

v Gosposki ulici v hiši g. Dr. Lisjaka št. 23.

prodaja različno blago n. pr. sladkor, kavo, moko vsake vrste, kis, milo (zajfo) itd., posebno dobro oljino olje za večno luč v cerkvi itd.

Železnični urnik.

Nabrežina-Gorica.

Meš. F. vlak Brzvl.	Nabrežina	odhod	9:10 dop.	— Gorica	prihod	10:03 dop.
	"	"	8:37 zv.	— "	"	9:35 zv.
	Gorica	"	7:15 zj.	— Nabrežina	"	8:15 zj.
	"	"	7:05 zv.	— "	"	8:07 zv.
	Nabrežina	"	10:00 dop.	— Gorica	"	11:18 dop.
	"	"	4:55 pop.	— "	"	6:03 zv.
	Gorica	"	9:21 dop.	— Nabrežina	"	10:38 dop.
	"	"	5:15 pop.	— "	"	6:41 zv.
	Nabrežina	"	9:56 zv.	— Gorica	"	11:40 zv.
	Gorica	"	4:53 zj.	— Nabrežina	"	6:32 zj.

Vinko Metlikovec,

krojaški mojster

Volčji grad pošta Komen

Priporoča se vsi preč. duhovščini in slavnemu občinstvu, v izgolovitev obleke; prodaja tudi izgotovljeno obleko po zelo nizkih cenah.

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini, cerkv. oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristine garantovane čebelno-voščene

s v e č e

voščene zvitke, sveče nižjih vrst za stransko razsvetljavo crkvá in pogrebe. Kadilo lagrima, stenje in stekla za večno luč.

Za pristnost sveč, katere nosijo protokol, tvor-niško znamko, jamčim z „100 gl. ali 200 k.“

Nadejaje se obilnih naročil zagotavljam točno postrežbo po mogoče nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač, svečar

EDVARD PAULIN

v N u n s k i u l i c i š t. 10.

V zalogi ima razne nagrobne vence, biserne in porcelanaste, rože za cerkve, palme, cvetke za nove maše in poroke, voščene sveče, mrtyaške obleke, rakve, trakove, zlate črke i. t. d. po najnižih cenah.

Novič Franc

krojač v ulici sv. Klare št. 6 izvršuje razna naročena dela in prodaja narejeno obleko po jako zmernih cenah.

G. LIKAR

v Gorici, v Semeniški ulici št. 10 prodaja

raznovrstne pisarske in šolske potrebščine, mašne in šolske knjige in sv. podobe, tiskovine za duhovnije in županije; priskrbuje posetnice (vizitke) in izvršuje vsakovrstna naročila solidno in točno.

Priporoča se najuljudnejše!

Krasno božično darilo,

katero priporoča fotograf Anton Jerkič na Travniku št. 11, so fotografije do naravne velikosti, katere izdeluje po zmirno nizkih cenah. Neprekosljivo izvršitev jamči.

Odgovorni urednik in izdatelj J. Marušič,

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici ulica Morelli štev. 17.

se priporoča velečastiti duhovščini za napravo cerkvenih posod! — Kakor novo v napravo ali staro v prenovitev.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti

Ubald pl.
Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani

priporoča:

ZA ŽELODEC:

Marijacele kopljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodeci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

ZA prsa:

Planinski zeliščini ali prsni sirop za odrasčene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

ZA trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Tisk, Hilarijanska tiskarna,